



Nederlandse lev blijft maar doorstijgen

Opnieuw een plus voor levensproductie, een hoger rollend jaargemiddelde en koeien die steeds ouder worden. Dat is in een notendop de samenvatting van de Nederlandse mpr-cijfers die Coöperatie CRV vastlegde over het boekjaar 2022-2023. Ook de omvang van mpr-bedrijven steeg weer. Een mpr-bedrijf telt nu gemiddeld 113 koeien.

TEKST INGE VAN DRIE

Jaar na jaar blijft de levensproductie van de Nederlandse melkkoeien toenemen. In het jongste afgesloten boekjaar is dat niet anders. Voor het zesde jaar op rij noteert Coöperatie CRV een stijging. Met een plus van ruim 900 kg melk kwam de levensproductie van de mpr-koeien die in de periode van 1 september 2022 tot en met 31 augustus 2023 het veld ruimden, uit op 38.327 kg melk (tabel 1, pagina 8, de Vlaamse mpr-cijfers zijn te vinden op pagina 32). De grens van 40.000 kg komt daarmee zo langzamerhand in zicht, nadat de levensproductie in het melkquotumtijdperk jarenlang rond de 30.000 kg heeft geschommeld.

Ook levensduur stijgt

Voor kilo's vet en eiwit tekent zich eenzelfde patroon af. Voor het eerst produceerden de afgevoerde Nederlandse melkkoeien meer dan 3000 kg vet en eiwit in hun leven. Om precies te zijn 3048 kg, 77 kg meer dan voorgaand boekjaar. Dat betekent dat de levensproductie uitgedrukt in kilo's vet en eiwit in zes jaar tijd met een kleine 700 kg is toegenomen, een stijging van bijna 30 procent.

Dat levensproductierecord danken de koeien onder meer aan het feit dat ze langer blijven leven. Zo lag de levensduur van de afgevoerde koeien met 2255 dagen, omgerekend zo'n zes jaar en twee maanden, op het hoogste niveau ooit. In vergelijking met vorig jaar nam de levensduur met 22 dagen toe. Ook de productieve levensduur, het aantal dagen tussen eerste kalfdatum en laatste monsternamen, zat in de lift. Deze steeg met 27 dagen, onder meer dankzij het inkorten van de opfokperiode met 4 dagen tot 766 dagen, ofwel twee jaar en een ruime maand. Die opfokperiode daalt al gestaag vanaf 2001, toen deze nog op 803 dagen lag. Niet alleen de levensduur droeg bij aan de gestegen levensproductie, ook de melkproductie per dag nam toe met 0,1 kg. Per melkdag produceerden de afgelopen jaar afgevoerde koeien 29,4 kg melk, ruim 2 kg meer dan de afgevoerde koeien tien jaar geleden. Het gemiddeld aantal afkalvingen en de tussenkalftijd bleven afgelopen jaar stabiel. De afgevoerde koeien kalfden gemiddeld 3,9 keer en realiseerden een gemiddelde tussenkalftijd van 408 dagen. Het aantal honderd- en tientonnens bevestigt het beeld dat

Levensproductie

het crescendo gaat met de levensproductie. Afgelopen boekjaar passeerden 4707 Nederlandse melkkoeien de grens van 100.000 kg melk. Dat zijn er precies 750 meer dan vorig boekjaar, een groei van 19 procent. Relatief gezien groeide het aantal tientonniers zelfs nog sneller. In totaal 406 koeien kregen een certificaat voor de productie van 10.000 kg vet en eiwit. Dat zijn er 109 meer dan in het boekjaar 2021-2022, ofwel een stijging van bijna 37 procent.

Rollend jaargemiddelde: plus 260 kg

Vorig jaar deed het rollend jaargemiddelde voor het eerst in negen jaar een stapje terug. Maar die achteruitgang blijkt eenmalig. Analoog aan de levensproductie ontwikkelde ook het rollend jaargemiddelde zich positief, wellicht te danken aan de hoge melkprijs van afgelopen jaar en de suikerrijke voorjaarskuilen van 2022. Coöperatie CRV tekende over het boekjaar 2022-2023 een rollend jaargemiddelde op van

9346 kg melk met 4,45% vet en 3,61% eiwit, goed voor een economisch jaarresultaat (ejr) van 2160 euro (tabel 2). Dat is een plus van 260 kg melk. Niet eerder produceerden de Nederlandse koeien zoveel melk. Om het even in perspectief te zetten: in het boekjaar 2012-2013 lag het rollend jaargemiddelde nog op 8217 kg melk, ruim 1100 kg melk minder dan afgelopen jaar.

Zeker zo opvallend is ook de stijging van het vet- en eiwitgehalte met achtereenvolgens 0,07 en 0,06%. Daardoor komt het totaal aantal kilo's vet en eiwit voor het eerst boven de 750 uit (753).

Niet in alle provincies stijgt de productie even sterk. De vooruitgang is relatief het grootst in de grasrijke provincies in het noorden en westen van Nederland. Zo nam het economisch jaarresultaat in de provincie met de meeste mprkoeien (Friesland) met 6,2 procent toe, terwijl het ejr in Zeeland – traditiegetrouw nummer één voor productie – er met

	2021-2022	2022-2023
LEVENSPRODUCTIE BIJ AFVOER (KG MELK)	37.401	38.327
ROLLEND JAARGEMIDDELDE (KG MELK)	9.086	9.346
AANTAL KOEIEN PER BEDRIJF	109	113

jaar	aantal koeien*	dgn. opfok	prod. levensd.**	dgn. na laatste proefmelking	dgn. levensd.***	aantal kalvingen	gem. tkt	kg melk/melkdag	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet en eiwit
2022-2023	252.615	766	1.460	29	2.255	3,9	408	29,4	38.327	4,38	3,57	3.048
2021-2022	237.267	770	1.433	30	2.233	3,9	408	29,3	37.401	4,37	3,57	2.971
2020-2021	245.965	774	1.376	30	2.180	3,7	408	29,0	35.624	4,37	3,57	2.826
2015-2016	286.347	786	1.276	30	2.092	3,5	413	27,4	30.967	4,35	3,53	2.440
2010-2011	269.072	795	1.264	34	2.093	3,4	417	27,3	30.318	4,36	3,51	2.386
2005-2006	241.679	800	1.264	45	2.109	3,4	412	26,0	28.845	4,41	3,50	2.282

* = aantal koeien met maximaal 150 dagen tussen laatste proefmelking en afmelking

** = dagen tussen eerste kalfdatum en datum laatste monsternamen

*** = dagen tussen geboorte en laatste afvoerdatum (som van dagen opfok, productieve levensduur en dagen na laatste proefmelking)

Tabel 1 – Levensduur en levensproductie afgevoerde stamboekkoeien per jaar van afvoer (bron: Coöperatie CRV)



2,3 procent op vooruitgang. Friesland is ook de provincie die samen met Overijssel het hoogste eiwitgehalte noteert (3,63%). De royaalste melkplas komt van de Zeeuwse koeien, die bijna de grens van 10.000 kg melk aantikken.

Van 109 naar 113 koeien per bedrijf

De mpr-statistieken laten ook zien dat de groei van de Nederlandse melkveebedrijven onverminderd doorzet. Een gemiddeld mpr-bedrijf molk afgelopen boekjaar vier koeien meer dan in voorgaand boekjaar. Telde een gemiddeld melkveebedrijf dat aan melkproductieregistratie doet in het boekjaar 2018-2019 nog 99 koeien, inmiddels is dat opgelopen naar 113 stuks. Alleen in Utrecht (90) en Zuid-Holland (99) komt het aantal mpr-koeien per bedrijf nog onder de 100 uit, terwijl de Flevolandse melkveehouder met 154 gemiddeld voor het eerst meer dan 150 mpr-koeien melkt.

Het aantal mpr-bedrijven daalde in het boekjaar 2022-2023 minder hard dan het jaar ervoor. In totaal telt Nederland nog 11.870 gerangschikte mpr-bedrijven, een afname van 3,2 procent. Ter vergelijking: in het boekjaar 2012-2013 lag het aantal Nederlandse mpr-bedrijven in de rangschikking nog op 15.301. In de provincies Limburg (-4,8%) en Noord-Brabant (-4,4%) haakten procentueel gezien de meeste bedrijven af, Zeeland telde de minste mpr-stoppers (-0,6%).

Tabel 2 – Rollend jaargemiddelde per provincie en over heel Nederland (1 september 2022-31 augustus 2023, bron: Coöperatie CRV)

provincie	aantal bedrijven	gem. aantal koeien per bedrijf	huidige gem. lft.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	kg vet en eiwit	ejr
Zeeland	153	122	4.08	9.952	4,36	3,57	434	356	789	2.268
Noord-Brabant	1.446	123	4.07	9.742	4,44	3,62	433	353	785	2.251
Flevoland	215	154	4.09	9.798	4,41	3,60	432	352	785	2.249
Gelderland	2.036	102	4.10	9.337	4,50	3,62	420	338	758	2.168
Drenthe	753	128	4.09	9.397	4,45	3,60	418	339	756	2.167
Overijssel	2.270	101	4.10	9.311	4,50	3,63	419	338	757	2.164
Limburg	338	118	4.08	9.357	4,47	3,60	418	337	755	2.160
Friesland	1.862	129	4.10	9.282	4,43	3,63	411	337	748	2.145
Groningen	619	136	4.11	9.236	4,45	3,60	411	332	743	2.130
Noord-Holland	639	109	5.00	9.086	4,41	3,60	401	327	728	2.088
Utrecht	810	90	5.01	9.029	4,42	3,60	399	325	724	2.074
Zuid-Holland	729	99	5.01	8.980	4,39	3,59	394	322	717	2.054
Nederland 2022-2023	11.870	113	4.10	9.346	4,45	3,61	416	338	753	2.160
Nederland 2021-2022	12.264	109	4.10	9.086	4,38	3,55	398	323	721	2.066
Nederland 2020-2021	12.766	106	4.10	9.209	4,43	3,61	408	332	740	2.122
Nederland 2015-2016	14.951	101	4.07	8.663	4,38	3,55	380	307	687	1.968

naam, woonplaats	aantal koeien	gem. leeftijd	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet en eiwit	kg melk per prod.dag	aantal lactaties
A. J. Rosegaar, Pesse	32	9.00	82.609	4,19	3,39	6.267	37,3	6,7
Provimi bv, Velddriel	15	7.00	63.380	4,20	3,38	4.805	37,8	5,1
B. J. Wesselink, Zelhem	13	7.04	51.070	4,54	3,55	4.133	29,0	5,2
mts. Evenhuis, Borculo*	64	7.04	50.510	4,48	3,57	4.064	30,4	5,2
H. Oudenes, Stolwijk	17	7.06	50.898	4,31	3,61	4.033	30,1	4,5
melkveehouderij Van Veen, Bodegraven*	77	6.04	46.335	4,73	3,70	3.905	32,5	4,1
mts. L., G. en B. van Beers-van Valkengoed, Niebert*	27	7.02	49.720	4,36	3,50	3.905	29,8	4,9
melkveebedrijf Klaasse Bos, Lambertschaag	108	6.09	48.074	4,44	3,67	3.895	31,8	4,1
T. B. M. en H. C. M. Krabben-Spijkers, Harreveld*	56	6.00	44.794	4,51	3,64	3.652	34,0	4,0
mts. P. C. D. Bakker en J. H. Kraaij, Laren (Gld.)	83	6.01	47.654	4,23	3,42	3.645	36,3	4,0

Tabel 3 – Top tien bedrijven met de hoogste levensproductie van aanwezige koeien op basis van kilogram vet en eiwit (1 september 2022-31 augustus 2023, bron: Coöperatie CRV, * = melkrobot)

naam, woonplaats	aantal koeien	gem. leeftijd	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet en eiwit	kg melk per prod.dag	aantal lactaties
melkveebedrijf H., H. L. en J. van Zijtveld-Bos, De Glind	20	10.00	92.332	4,29	3,50	7.194	35,2	6,8
J. P. M. Stam, Warmenhuizen	10	9.02	78.416	4,48	3,70	6.410	33,9	6,1
H. W. Vendrig, Dwingeloo*	16	9.05	74.819	4,53	3,65	6.122	31,0	6,4
vof Frederiks-Tijhaar, Ellecom*	15	9.09	77.766	4,18	3,51	5.984	31,5	7,3
vof J. en E. Diepman-Boerkamp, Dalfsen*	17	8.06	74.305	4,38	3,54	5.880	34,5	6,1
mts. Terlouw Melkveehouderij, Marken	14	10.04	72.414	4,24	3,55	5.641	27,4	7,2
mts. F. J. en K. Valk-Jansen, Dalfsen*	19	8.03	72.276	4,15	3,55	5.563	35,4	6,2
fa. Spek, Tricht	14	8.05	68.304	4,61	3,54	5.561	32,7	5,9
landbouwbedrijf Van Creij bv, Landhorst*	41	7.05	70.851	4,29	3,51	5.526	39,1	4,9
J. G. Hooijer, Stoutenburg Noord*	12	8.02	70.648	4,30	3,49	5.503	35,6	5,7

Tabel 4 – Top tien bedrijven met de hoogste levensproductie bij afvoer op basis van kilogram vet en eiwit (minimaal tien afgevoerde dieren, 1 september 2022-31 augustus 2023, bron: Coöperatie CRV, * = melkrobot)

Voor het derde jaar op rij voert Arie Jan Rosegaar uit Pesse het klassement aan van bedrijven met de hoogste levensproductie van de aanwezige koeien. Met een levensproductie van 82.609 kg melk met 4,19% vet en 3,39% eiwit (tabel 3), goed voor 6267 kg vet en eiwit, en een gemiddelde leeftijd van negen jaar oud steken de koeien van de Drentse veehouder er met kop en schouders bovenuit. Opmerkelijk is dat Rosegaar met dat gemiddelde zelfs het gros van de bedrijven in de top tien voor levensproductie bij afvoer voorbijstreeft. Goed om daarbij aan te tekenen is wel dat Rosegaar zijn veestapel aan het afbouwen is. Drie jaar geleden molk hij 64 koeien, nu is dat nog de helft.

Rosegaar is niet de enige die een vaste waarde is in het levensproductieklassement van de aanwezige koeien. Ook het proefbedrijf Provimi uit Velddriel en de melkveehouders Wesselink uit Zelhem, Evenhuis uit Borculo en Oudenes uit Stolwijk dringen opnieuw door tot de top vijf. De aanwezige koeien van alle vijf bedrijven halen een levensproductie van minstens 50.000 kg melk en 4.000 kg vet en eiwit.

Ruim 92.000 kg melk bij afvoer

Vorig jaar prijkte ook de familie Van Zijtveld-Bos in de top tien bedrijven met de hoogste levensproductie van de aanwezige koeien. Met succes maken de melkveehouders uit De Glind nu de overstap naar het klassement met de hoogste levensproductie van de afgevoerde koeien (tabel 4). Afgelopen jaar voerden ze twintig koeien af van gemiddeld tien jaar oud, die in hun leven maar liefst 92.332 kg melk met 4,29% vet en 3,50% eiwit hadden geproduceerd. Ook voor kilo's vet en eiwit gaan ze met 7194 kg royaal aan kop. De tweede plek is voor Hans Stam uit Warmenhuizen, die tien koeien afvoerde met een gemiddelde melkproductie

van ruim 78.000 kg melk en 3,70% eiwit. Een vermelding waard is zeker ook de prestatie van de familie Valk-Jansen uit Dalfsen, die als enige voor het tweede jaar op rij in de top tien uitkomt. Veruit het grootste bedrijf in de top tien – met 41 afgevoerde koeien – is landbouwbedrijf Van Creij uit Landhorst. Met een hoge gemiddelde dagproductie van 39,1 kg halen ze ondanks relatief jonge koeien (7.05) toch de top tien.

Het niveau in de top tien is ten opzichte van vorig jaar duidelijk toegenomen. Scoorden vorig jaar vijf van de tien bedrijven meer dan 5500 kg vet en eiwit bij afvoer, dit jaar slagen alle tien bedrijven in de top tien daarin. |

Samenvatting

- De levensproductie neemt voor het zesde jaar op rij toe en komt uit op 38.327 kg melk.
- De levensduur ligt met 2255 dagen op het hoogste niveau ooit.
- Na een eenmalige achteruitgang stijgt het rollend jaargemiddelde met 260 kg naar 9346 kg melk met 4,45% vet en 3,61% eiwit.
- Een gemiddeld Nederlands mpr-bedrijf telde in het boekjaar 2022-2023 113 koeien.
- Voor het derde jaar op rij is Arie Jan Rosegaar de nummer één in het klassement hoogste levensproductie van de aanwezige koeien.
- De familie Van Zijtveld uit De Glind noteert met ruim 92.000 kg melk de hoogste levensproductie bij afvoer.